

ЕФЕКТИВНІСТЬ, ЇЇ ВИДИ ТА КРИТЕРІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Тимченко В.В., магістрант

Синіцина Г.А., канд. екон. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Підвищення рівня ефективності виробництва сільськогосподарської продукції є найважливішим завданням, від рішення якого залежить продовольча безпека країни. Розв'язання його повинно здійснюватися не тільки на державному, але й на регіональному рівнях, де вирішуються питання забезпечення населення продуктами харчування.

Ефективність сільськогосподарського виробництва означає одержання максимальної кількості продукції з одного гектара земельної площі, від однієї голови худоби при найменших затратах праці і коштів на виробництво одиниці продукції. Ефективність виробництва сьогодні є однією з головних характеристик господарської діяльності. Вона має багатоаспектний та багаторівневий характер.

Сільське господарство має свої специфічні особливості. Зокрема в сукупності факторів досягнення вискоефективного господарювання особливе значення має земля як головний засіб виробництва, а в тваринництві – продуктивна худоба. Тому оцінка корисного ефекту в сільськогосподарському виробництві завжди стосується земельної площі або поголів'я продуктивної худоби і співвідноситься з ними. Рівень ефективності, що виражається відношенням маси вироблених продуктів до трудових затрат, об'єктивно спрямовується до свого максимуму, оскільки рівень здібностей працівників зростає, а умови сільськогосподарського виробництва під впливом науково-технічного прогресу постійно вдосконалюються.

Все це дає змогу зробити висновок про те, що ефективність сільськогосподарського виробництва – це не випадкове явище, а закономірний, стійкий, об'єктивний процес функціонування економіки, що набув рис економічного закону. Він може бути сформульований як закон підвищення ефективності суспільного виробництва. Найбільший простір для дії цей закон отримує в умовах інтенсивного типу економічного зростання, який є характерним для економіки розвинутих країн [1].

Сільськогосподарське виробництво вимагає органічного

поєднання і взаємодії чотирьох факторів – робочої сили, основних засобів, предметів праці і землі. В процесі виробництва здійснюється їх виробниче споживання з метою отримання певних споживних вартостей, спроможних задовольняти відповідні потреби людей. Враховуючи специфіку сільськогосподарського виробництва, доцільно розрізняти такі види ефективності: технологічну, економічну, соціальну і екологічну.

Технологічна ефективність – це результат взаємодії факторів виробництва, що характеризує досягнуту продуктивність живих організмів, які використовуються в сільському господарстві як засоби виробництва.

Економічна ефективність – це співвідношення між ресурсами і результатами виробництва, при якому отримують в основному вартісні показники ефективності виробництва. Зокрема, виділяють економічну ефективність: народногосподарську; сільськогосподарського виробництва в цілому; окремих галузей сільського господарства; виробництва сільськогосподарських підприємств, а також їх підрозділів; виробництва окремих видів продукції; окремих заходів (меліорації, хімізації, агротехнічних заходів); впровадження у виробництво досягнень науки і передової практики.

Критерій економічної ефективності суспільного виробництва в загальному вигляді може бути сформульований як максимум ефекту з одиниці витрат суспільної праці або мінімум витрат суспільної праці на одиницю ефекту.

Соціальна ефективність – поняття, що відображає соціальний результат поліпшення умов праці, культурно-побутового та медичного обслуговування населення, підвищення оплати праці тощо.

Екологічна ефективність формується завдяки здійсненню додаткових вкладень екологічного спрямування, джерелами яких виступає, за аналогією з соціальною ефективністю, економічний ефект, створений у ході економічної діяльності підприємств [2].

Основним критерієм екологічної ефективності є поліпшення якості землі, збільшення виробництва продукції високої якості та економічних показників діяльності в результаті запобігання шкоди природному середовищу.

Список використаних джерел

1. Погорелов С. М. Дослідження шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства: практ. посіб. // Вісник НТУ «ХП». Київ: Алефа, 2015. 140 с.
2. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2017. 600 с.